

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi

*Yasemin BAKI**

Öz

Bu araştırmada SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Karma yöntemle gerçekleştirilen araştırma iç içe geçmiş karma desenle gerçekleştirilen araştırmanın nicel kısmında ön-test son-test kontrol grupsuz deneysel desen, nitel kısmında ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu desenle gerçekleştirilen araştırmada deneysel işlemdeki denekler, amaçlı örnekleme yoluyla nitel araştırma kısmındaki katılımcılar ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Türkiye'nin kuzeyindeki bir üniversitenin Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında öğrenim gören 39 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmadaki verilerin toplanmasında Yaratıcı Yazma Rubriği, Yaratıcı Düşünme Becerileri Değerlendirme Rubriği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada deneysel işlemin etkisini incelemek amacıyla elde edilen verilerin analizinde bağımlı gruplar için T-testi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler ise betimsel analiz kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre SCAMPER tekniği Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerilerini ve ölçeğin alt boyutları olan fikirlerin orijinalliyi, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon yazı tarzı, dilbilgisi boyutlarında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. SCAMPER tekniğinin yaratıcı düşünme becerilerini ve ölçeğin alt boyutları olan kelime akıcılığı, çağırışım akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, fikir akıcılığı, uyum esnekliği, yeniden tanımlama, kendiliğinden esneklik, orijinallik boyutunda son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. SCAMPER tekniğine ilişkin görüşler incelendiğinde ise en çok birleştirme basamağında zorlandıkları, bu tekniğin hayal güçlerinin gelişimi, orijinal fikir oluşturma, yaratıcı dil becerilerinin gelişimine yüksek düzeyde etki ettiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren SCAMPER tekniğinden yaratıcı yazma derslerinde yararlanılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: SCAMPER tekniği, yaratıcı yazma, yaratıcı düşünme

The Impact of Scamper Technique on the Development of Creative Writing and Creative Thinking Skills

Abstract

The aim of this study was to examine the impact of the SCAMPER technique on creative writing and thinking skills. In the research carried out with a mixed method and an intertwined mixed design, a pre-test post-test experimental design without a control group was used in the quantitative part, and a case study design was used in the qualitative part. Participants who were selected through purposive sampling for the experimental group and convenience sampling for the qualitative part of the research consisted of 39 pre-service teachers at a Turkish Language Teaching Department of a university in northern part of Türkiye. Data was collected using the Creative Writing Rubric, the Creative Thinking Skills Assessment Rubric, and a semi-structured interview form. In order to examine the effect of the experimental procedure in the research, T-test for dependent groups was used to analyze the data obtained. The data obtained from semi-structured interviews were evaluated using descriptive analysis. The findings revealed a significant positive

* Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Rize, ysmnbaki@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0003-4064-3724

impact of the SCAMPER technique on post-test scores, including participants' creative writing skills as well as originality, fluency and flexibility, vocabulary richness, sentence structure, organizational writing style, and grammar among the sub-dimensions of the scale. Significant positive differences were also observed in the post-test scores of creative thinking skills and sub-dimensions such as word fluency, connotation fluency, expression creativity, idea fluency, adaptation flexibility, redefinition, spontaneous flexibility, and originality. Participants found the combination step the most challenging but acknowledged its impact on improving imagination, generating original ideas, and enhancing creative language skills. Based on these results, incorporating the SCAMPER technique into creative writing lessons is recommended to enhance creative thinking skills.

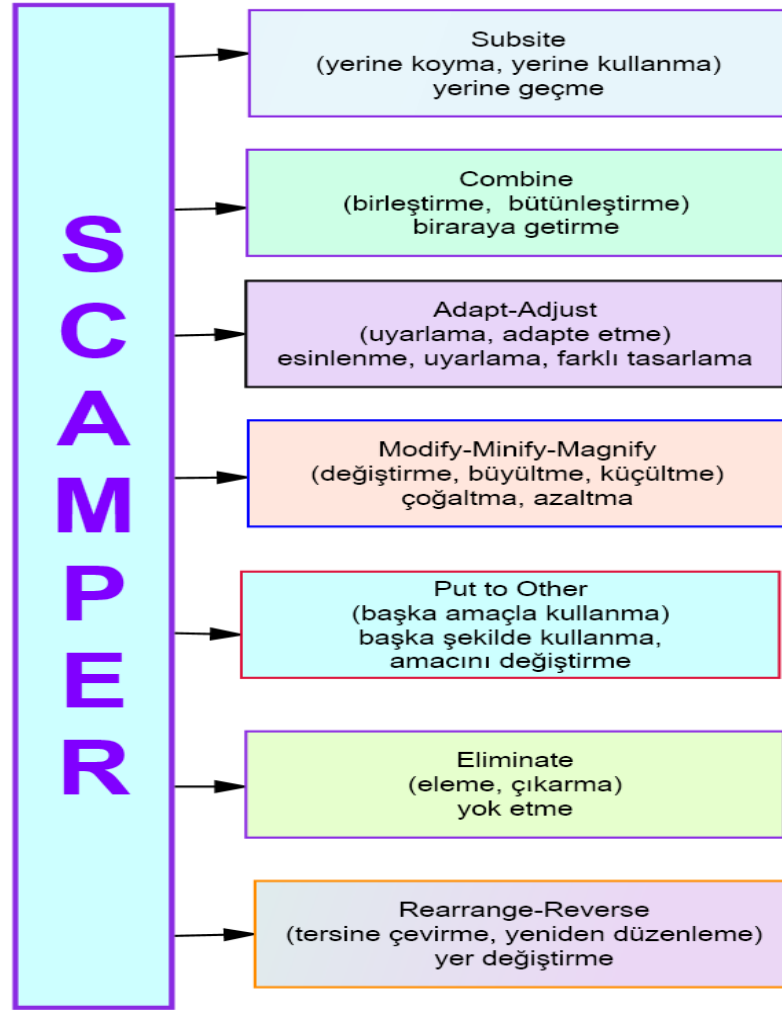
Keywords: SCAMPER technique, creative writing, creative thinking

Giriş

Yaratıcı düşünme; farklı ve yeni çözümler üretebilme, varlıklar arasındaki henüz keşfedilmemiş bağlantıları kurabilme, ilişkisiz görünen durumlar ve olaylar arasındaki ilişkileri çözümlenebilir olarak tanımlanan üst düzey bir beceridir (Özözer, 2008; Rawlinson, 1995; Senemoğlu, 2005). Birçok beceriden oluşması sebebiyle yaratıcı düşünme becerilerinin tanımlanmasında farklı sınıflamalar mevcuttur. Klasik sınıflamalar içerisinde farklı bakış açıları mevcut olmakla birlikte en yaygın kabul edilenler; akıcılık (çok sayıda fikir ve çağrışım üretebilme, düşüncelerin sayısı), esneklik (aynı uyarana ilgili değişik fikirler üretme ve birbirinden değişik yaklaşımlar kullanma/düşüncelerin çeşitliliği), orijinallik (yeni, alışılmamış ve az rastlanan fikirler üretme, düşüncelerin dikkat çekici ve şaşırtıcılığı), detaylandırma/ayrıntılılık (verilen yalın bir uyarana ayrıntılı ve özenli bir biçimde işleyip geliştirme, kullanım özellikleri) ve yeniden betimleme (alışlagelenden, kurulmuş olandan, istenilen yoldan farklı bir yol algılama veya betimleme) becerileridir (Torrance, 1972; 1968). Temelde bu beş beceri ekseninde gelişse de sonraki çalışmalarla yaratıcılık ölçümü; tanım ve odak referans nokta açısından değişiklik gösterdiği için bu beceriler çeşitlendirilmiştir (Fisher, 1995; Guilford, 1983; Torrance, 1984). Akıcılık, esneklik, orijinallik ve detaylandırma (ayrıntılama) boyutlarına sonradan ilave edilen beceriler ise sorunlara karşı duyarlılık, sorunları tanımlayabilmek, imgeleme, çocuk gibi düşünebilme yeteneği, analogik düşünme, mantıksal ve eleştirel düşünme, analiz ve sentez yapabilme, dönüştürme, sınırları aşma, sezgi, tahmin, odaklaşma yeteneği, sıra dışı bağlantılar kurma, kendiliğinden düşünme ve bağlantı yeteneği, belirsizliklerden korkmama, erken yargıda bulunmama, yarım iş bırakmama, bağımsız fikir üretme becerileridir (Özden, 2014).

Yaratıcı düşünme sürecinde kullanılan becerilerin çeşitliliği ve karmaşıklığına bağlı olarak bu düşünme becerilerinin gelişiminde de çok çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi için yaygın olarak kullanılan teknikler arasında SCAMPER, nitelik listeleme, morfolojik sentez, beyin fırtınası, analogi, yaratıcı problem çözme, altı şapkalı düşünme tekniği sayılabilir (Davis ve Rimm, 2004). Bu tekniklerden biri olan SCAMPER, bir düşünce, problem, nesne, eşya, masal, öykü ya da şiirden yola çıkarak önceden belirlenmiş adımları takip edilmesiyle yapılan işlemlerden hareketle yeni bir ürün ortaya konulmasının amaçlandığı yönlendirilmiş beyin fırtınasıdır (İslim, 2009). Bu teknikte, klasik beyin fırtınasından farklı olarak belirli basamaklar takip edilerek süreç ilerletilir. Bu basamaklarda sorulan çeşitli sorularla bireyin düşüncelerinin esnek ve akıcı bir şekilde dönüştürülmesi sağlanır. Bu aktivitelerle zihindeki kalıplaşmış düşüncelerin yıkılması için farklı düşünme süreçlerinin işletilmesi sağlanıp düşüncelerin önündeki engeller kaldırılır (Scott, Leritz ve Mumford, 2004; Yağcı, 2012; Yıldız, 2011). Böylelikle yenilikçi ve yanal (lateral) düşünme süreçleri kullanılarak günlük yaşamdaki problemlerin çözülmesi ya da yaratıcı ürünler geliştirilmesine olanak sağlanır amacıyla kullanılır (Diehl ve Tassoul, 2015; Sak, 2020).

SCAMPER kelimesi, İngilizcede yedi düşünme eylemini ifade eden yedi farklı kelimenin ilk harflerinin birleştirilmesiyle oluşturulan bir akronimden meydana gelir (Sak, 2020). Bu akronimde; S: Substitute (Yer değiştirme), C: Combine (Birleştirme), A: Adapt-Adjust (Uyarlama), M: Modify, Minify, Magnify (Değiştirme, küçültme, büyütme), P: Put to other uses (Başka amaçlarla kullanma), E: Eliminate (Yok etme, çıkarma), R: Reverse, Rearrange (Tersine çevirme ya da yeniden düzenleme) ifadelerinin baş harfleri bu kısaltma adı dönüştürülüp tekniğin ismi oluşturulmuştur (Eberle, 1977; Poon vd., 2014; Üstündağ 2003). Bu tekniğin basamakları şu şekildedir (Sak, 2020):

Şekil 1. SCAMPER Tekniğinin Basamakları

Bu teknikte, düşüncenin yedi katmanına karşılık gelen yedi sorudan oluşan bir düşünme listesi sunulmaktadır (Tharwa ve Farid, 2019). Bu sorularla var olan ürün (eşya, fikir, metin vb.) üzerinde yapılabilecek değişikliklerin izlenebilmesi ve düşünme süreçlerinin kolaylaştırılması için düşünsel bir çerçeve oluşturulup (Sak, 2020) yeni düşüncelerin açığa çıkarılması amaçlanmaktadır (Diehl ve Tassoul, 2015; Serrat, 2017). Böylece yaratıcı düşünme süreci sistematik bir şekilde somutlaştırılıp sürecin kolaylaştırılması sağlanır (Yıldız ve İsrail, 2002). Oluşturulan bu düşünme basamaklarıyla her düşünce başka bir düşüncenin temelini oluşturup ve o düşünceye basamak olmakta böylelikle hem daha hızlı ve hem de sayıca daha çok fikir üretimi için (Buser vd., 2011) alternatif düşünme yolları kullanılarak farklı ve özgün fikirler üretilmesi için pratik yapma imkânı oluşturulur.

Kalıplaşmış fikirleri yıkarak çok yönlü gelişime ve yaratıcılığa kapı açan bu teknik (Eberle, 1996; Glenn, 1997; Michalko, 2006; Yıldız, 2011) farkındalığı ve farklı düşünme becerilerini geliştirir (Çeliker ve Harman, 2015; Kocatepe, 2017; Michalko, 2006; Okka ve Kırmızıoğlu, 2018; Scott vd., 2004; Yağcı, 2012). Sezgisel ve imgesel düşünme becerilerinin gelişimine de katkı sağlamasının yanı sıra yaratıcılığı (Yağcı, 2012) ve düşünme becerilerini geliştirici bir etkiye sahiptir (Altıparmak, 2019; Alyazad, 2014; Baş ve Kaptan, 2021; Çilci, 2019; Eberle, 1996; Glenn, 1997; İslim, 2011; Jelena vd., 2014; Karataş ve Tonga, 2016; Kaytez, 2015; Michalko, 2006; Poon vd., 2014; Yıldız ve İsrail, 2002). Bu nitelikleri sebebiyle birçok alanda ve farklı iş kolunda kullanılmakla birlikte (Animasahun, 2014; Baş, 2018; Buser vd., 2011; Moreno ve Yang, 2014; Özaltay, 2020) öğrenme ortamlarında da yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için kullanımı önerilmektedir (Diehl ve Tassoul, 2018; İslim, 2009; Poon vd., 2014; Sünbül, 2002; Yıldız ve İsrail, 2002). Öğrenme sürecini destekleyip zevkli ve eğlenceli bir ortam oluşumuna katkı sağlayan bu teknik (Erdönmez, 2019; Özaltay, 2020; Poon vd., 2014) derslerde

akademik başarıyı (Aksoy, 2005; Altıparmak ve Eryılmaz-Muştu, 2021; Avcu, 2014; Çelik, 2015; İslim, 2009; Kocatepe, 2017; Özerbaş, 2011; Sayan, 2010) ve motivasyonu (Altıparmak ve Eryılmaz-Muştu, 2021; Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Erdönmez, 2019; Jelena vd., 2014; Özaltay, 2020; Toraman ve Altun, 2013) artırıcı etkiye sahiptir.

Bu teknik Türkçe derslerinde çeşitli dil becerilerinin gelişiminin yanı sıra uygun bir planlamayla yazma becerisinin gelişiminde de kullanılabilir (Yıldız ve İsrail, 2002). Etkin bir biçimlendirme ve yaratma aracı olan yazma becerisi (Akkaya, 2011; Lin, 1998); yaratıcılıkla bütünsel bir ilişki içerisindedir (Dolmaz ve Kaya, 2018). Yazma eylemini, yaratıcı düşünme süreçlerini kullanarak yaratıcılıkla taçlandırılan yaratıcı yazma çalışmaları, yaratıcı düşünmeyle doğrudan ilişkilidir (Ataman, 2009; Demirbaş, 2005; Dolmaz ve Kaya, 2018; Durukan ve Satılmış, 2021; Yalçın, 2018). Ayrıca bu süreç duyuları geliştirip dilin yaratıcı kullanımında tüm sınırları kaldıran hayal gücünün de etkin kullanımını sağlamaktadır. Pratik bir yaratıcı düşünme tekniği olan SCAMPER; bu süreçte fikir, kişi ya da nesnelerin bilinen biçimleri veya işlevleri dışında yeni anlamlar ve işlevlerle kullanılmasına olanak sağlayarak öğrencilerin yaratıcılıklarını ve hayallerini yazılarına rahatlıkla yansıtılmalarını sağlamaktadır (Ceran vd., 2015; Korkmaz, 2015). Yaratıcı düşünme becerilerini besleyip yaratıcı yazmaya hazırlık sağlayan bu teknik öğrencilerin yaratıcı yazılar oluşturmalarına katkı sağlamaktadır (Ceran vd., 2015; Çilci, 2019; Majid vd., 2013). Çünkü yaratıcı düşünme etkinliklerine katılım öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmekte (Hoang, 2007; Koray, 2004), öğrencileri heyecanlandırıp mutlu etmekte (Özkale vd., 2020) ve bu durumda motivasyonlarını artırmaktadır (Hoang, 2007; Wu ve Wu, 2020). Bu etkilerinden hareketle yazma etkinliklerinde yaratıcı düşünme tekniklerinin kullanımının yazma becerisinin gelişimine olumlu katkılar sağlayabileceği söylenebilir.

Yaratıcı yazma çalışmalarında yaratıcı düşünme etkinliklerinin kullanılması ve öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesinde öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir (Wolk, 2001; Yaman ve Yalçın, 2005; Lee ve Seo, 2006). Ancak yapılan araştırmalar öğretmenler ve öğretmen adaylarının derslerinde yaratıcı yazma yaklaşımını uygulama noktasında sorunlar yaşadığını (Akkaya, 2011; Ataman, 2006; Bilgili ve Kana, 2018; Cheung vd., 2003; Mert, 2014; Temizkan ve Yalçınkaya, 2013) ve öğretmen adaylarının yaratıcı yazma açısından istenen düzeyde olmadığını göstermektedir (Mert, 2014). Öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerilerini inceleyen az sayıda araştırma yapılmış olmakla birlikte (Bilgili ve Kana, 2018; Mert, 2014; Yıldırım, 2018), Kapar Kuvanç'a (2008) göre öğretmen eğitiminde yaratıcı yazma çalışmalarına gereken önem verilmemektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinin ortalamasının altında olduğu (Erdem ve Adıgüzel, 2019; Polat, 2017; Topoğlu, 2015) ve derslerde yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimi için fazla zaman ayrılmadığı yönünde sonuçlar da mevcuttur (Çenberci, 2018; Öztürk ve Darıca, 2003). Bu çalışmalardan hareketle öğretmen adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirecek uygulamalı araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir. Yapılan literatür taraması sonucunda SCAMPER tekniğine dair sınırlı sayıda çalışma olmakla birlikte Türkçe öğretmeni adaylarıyla ilgili herhangi çalışmaya erişilmemiştir. Bu araştırmayla hem tekniğin tanıtılması hem de tekniğin uygulama sürecinin incelenerek güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenip yaratıcı yazma sürecinde daha etkin bir şekilde kullanımının yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Bu araştırmayla SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi ve bu tekniğin yaratıcı yazma sürecinde oluşturduğu etkilerin betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede gerçekleştirilen araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. SCAMPER tekniği, Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerileri ön test ve son-test puanları arasında manidar düzeyde farklılık oluşturmakta mıdır?
2. SCAMPER tekniği, Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme becerileri ön test ve son-test puanları arasında manidar düzeyde farklılık oluşturmakta mıdır?
3. Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma sürecinde SCAMPER tekniğinin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel ve nicel yaklaşımların birleştirildiği karma yöntemle gerçekleştirilmiştir (Creswell ve Clark, 2011; Creswell, 2017). Bu yöntemle araştırma sürecinde nitel-nicel yaklaşımları bir araya getirilerek elde edilen verilerin çoklu bakış açısıyla derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır (Creswell ve Clark, 2014). Araştırmada karma yöntem desenlerinden iç içe karma desen kullanılmıştır. Bu desende deneysel çalışma gibi nicel bir aşama içerisine nitel bir aşama yerleştirilir. Bu desenin seçilmesinin sebebi; deneysel müdahale sonuçlarının deneysel sürece ilişkin nitel bulgularla desteklenmesidir (Creswell, 2013). Araştırmada deneysel müdahale SCAMPER tekniğiyle yapılmış olup müdahale edilen durum öğretmen adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerileridir. Yaratıcı yazma, yaratıcı düşünme becerilerinin bir ürünü olup bu becerilerin gelişimi de çeşitli yaratıcı düşünme tekniklerinin öğretimi ve bunların aktif kullanımını gerektiren bir süreçtir. Bu araştırmayla yaratıcı düşünme tekniklerinden biri olan SCAMPER'in hem yaratıcı düşünme hem de yaratıcı yazma becerilerinin gelişimine etkisi incelenmiştir. Ayrıca bu desenin seçilmesinin bir diğer sebebi de iç içe desende destekleyici aşama genel deseni geliştirmek amacıyla eklenir (Creswell ve Clark, 2011). Yaratıcı yazma, yaratıcı düşünme becerileriyle iç içe geçmiş beceriler olması sebebiyle deneysel süreç öncesi ve sonrasında oluşturulan metinler hem yaratıcı düşünme hem de yaratıcı yazma becerileri açısından incelenmiştir. Böylelikle hem öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğini tanımaları hem de bu tekniği yaratıcı yazma sürecinde aktif olarak kullanmaları sağlanarak yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimi değerlendirilmiştir. Ayrıca bu teknikle yapılan deneysel müdahaleden edinilen bulgular, öğretmen adaylarının görüşlerinden oluşan nitel bulgularla desteklenip zenginleştirilerek sunulmuştur.

Araştırmanın nicel kısmında ön test-son test kontrol grupsuz yarı deneysel desen kullanılmıştır. Kontrol grupsuz ön test-son test yarı deneysel desen, deneysel işlem öncesi ve sonrasında aynı gruplar üzerinde uygulanan ön test ve son testler aracılığıyla deneysel işlemin etkisinin incelendiği desen türüdür (Büyüköztürk, 2007). Araştırma deseni Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2.

Araştırmada Kullanılan Deneysel Desen

Grup	Ön test	Yöntem	Son test
G _d	O _{1.1}	X	O _{2.1}
	1 hafta	7 hafta	1 hafta

Not: G_d: Deney grubu, O_{1.1}: Deney grubuna uygulanacak ön-testler, O_{2.1}: Deney grubuna uygulanacak son-testler, X: Farkındalık eğitimi ve SCAMPER tekniğinin uygulanışı

Araştırmanın nitel boyutunda; çoklu bilgi kaynaklarıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplanmasını ve durumun en ince ayrıntılarıyla tanımlanmasını sağlayan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu desen, değişkenler arasındaki sebep-sonuç ilişkileri, genelleme yapılmadan mevcut durumdan bir kesit alınarak durumun ayrıntılı bir şekilde derinlemesine yansıtılmasını sağlar (Creswell, 2013). Bu araştırmanın nitel boyutunda SCAMPER tekniğinin uygulanması sonucunda yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerinde oluşan değişime ilişkin durumun ortaya konulması amacıyla bu desen kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Bu araştırmada örnekleme türlerinden sıralı karma yöntem örnekleme seçilmiştir. Sıralı nicel-nitel teknikte, nicel aşamada kullanılan son örneklem daha sonraki nitel aşamada örneklem seçimi için belirleyici olmaktadır (Teddli ve Yu, 2007'den akt. Baki ve Gökçek). Araştırmanın nicel boyutunda seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle Türkiye'nin kuzeyinde bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören ve gönüllülük esasına göre çalışmaya katılan Türkçe öğretmeni adayları çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Bu yöntemle belirlenen katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde; %27.5'i erkek, %72.5'i kadındır. Ayrıca katılımcıların %70.6'sı 3. sınıf, %27.5'i 4. sınıf, %1.9'u 2. sınıfta öğrenim görmektedir.

Araştırmanın nitel boyutundaki örneklemin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yoluyla deneysel süreçte yer alan 39 öğretmen adayı araştırmanın nitel çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu örneklemedeki temel ölçütler yaratıcı yazma dersini almamış olma ve yaratıcı düşünme tekniklerini bilmeme ölçütü çerçevesinde belirlenmiş, öğretmen adaylarıyla ön görüşmeler sonucunda bu ölçütlere sahip olanlar araştırmaya dahil edilmiştir. Böylelikle nitel ve nicel boyutta SCAMPER tekniğinin aynı grup üzerindeki etkisinin incelenmesi sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada rubrikler, dokümanlar ve yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda ders kitapları, program yönergeleri, öğrenci kayıtları, öğretmen ve öğrenci el kitapları, öğrenci ders ödevleri ve sınavları vb. araştırmada kullanılan dokümanlar arasındadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları öğretmen adaylarının deneysel işlem öncesinde yazdıkları 39 ve deneysel işlem sonrasında yazdıkları 39 masal metni olmak üzere toplam 78 adet masal metninden oluşmaktadır.

Araştırmada verilerin toplanmasında Yaratıcı Yazma Rubriği, Yaratıcı Düşünme Becerileri Değerlendirme Rubriği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarının özellikleri şu şekildedir:

Yaratıcı Yazma Rubriği

Alan yazında yapılan tarama sonucunda çeşitli rubrikler yer almakla birlikte yaratıcı yazma sürecine yaratıcı düşünme becerilerini de dahil eden en kapsamlı ölçme aracı olması sebebiyle Öztürk (2007) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Yazma Rubriği” kullanılmıştır. Bu ölçme aracı; “fikirlerin orijinallığı, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, yazı tarzı ve dil bilgisi” olmak üzere sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. Her alt boyuttaki puanlar 1 ile 5 arasında değişmekte olup bu ölçme aracından en az 8 en fazla 40 puan alınmaktadır.

Yaratıcı Düşünme Becerileri Değerlendirme Rubriği

Araştırmada katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerinin değerlendirilmesinde Yaratıcı Düşünme Becerileri Değerlendirme Rubriği (YDBDR) kullanılmıştır. Yaratıcı düşünme tekniklerinin kullanımıyla doğrudan ilintili olan yaratıcı düşünme becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılan bu ölçme aracı, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Rubriğin geliştirilmesinde Andrade'nin (1997) aşamaları takip edilmiştir. Bu aşamalar; alan yazının incelenmesi, ölçüt tanımlama ve puanlama düzeylerinin oluşturulması, taslak rubriğin oluşturulup ve kullanılması, uzman dönütlerinin alınıp ve incelenmesi sonucu düzenlemelerin yapılması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması ve rubriğin son şeklinin oluşturulmasıdır.

Yaratıcı düşünme kriterlerine ilişkin yapılan alan yazın taraması sonucunda Torrance (1972), Guilford (1959) ve Fisher'in (1995) görüşleri incelenmiştir. Benzer noktaları olan bu görüşler içerisinde Guilford (1959) bir ürünün düşünsel olarak değerlendirilmesine odaklanıldığı için onun görüşlerinden hareketle bu rubrik yapılandırılmıştır. Guilford'a (1972) göre yaratıcı düşünmenin; kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, fikir akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, uyum esnekliği, kendiliğinden esneklik, yeniden tanımlama ve orijinallik olmak üzere sekiz temel niteliği vardır (Akt. Argun, 2004). Rubrikteki bu kavramların karşılıkları şunlardır (Akt. Argun, 2004):

Kelime akıcılığı: Gereksinimleri karşılayan çok sayıda kelime kullanabilmek.

Çağrışım akıcılığı: Gereksinimleri karşılayan anlamı verebilen kelimeleri kullanabilmek.

Fikir akıcılığı: Sınırlı sürede çok sayıda kelime üretebilmek.

Anlatım yaratıcılığı: Bir gereksinimi dile getirecek kelimelerin sıralamasını yapabilmek.

Uyum esnekliği: Bir sorunun çözümü için farklı yollar bulabilmek.

Yeniden tanımlama: Bilinen nesnelere farklı amaçlarla kullanabilmek.

Kendiliğinden esneklik: Bir konu ya da problemle ilgili değişik fikirler bulabilmek.

Orijinallik: Çok farklı ve özgün fikir ya da ürünler ortaya koyabilmek.

Bu niteliklerden oluşan rubriğin kriterlerini değerlendirmek için analitik bir rubrik taslağı oluşturulmuştur. Rubriği oluşturan sekiz kriterin derecelendirilmesini belirlemek için rubriğin performans yeterlilik düzeyleri 1-5 arasında (mükemmel, ortalamanın üstünde, orta düzeyde, ortalamanın altında, çok zayıf) belirlenmiştir. Rubriğin bir maddesinden alınacak en düşük puan 1 en yüksek puan ise 5'tir.

Rubriğin türü, performans düzeyleri ve puanlama kriterlerinin belirlenmesinin ardından (Turgut ve Baykul, 2010), geçerlik ve güvenilirlik aşamasına geçilmiş ve ölçme aracının kapsam geçerliliği için içerik geçerlik ölçütlerinden uzman görüşüne başvurulmuştur (Demircioğlu, 2009; Kutlu vd., 2008). Ölçme aracı öncelikle 9 alan uzmanına sunulmuş ve yapılan ön değerlendirmeler sonucunda rubriğin 1-5 olarak belirlenen yeterlilik düzeyleri (mükemmel, ortalamanın üstünde, orta düzeyde, ortalamanın altında, çok zayıf) değiştirilmiş ve yeterlilik düzeyleri 1-4 olarak (çok iyi, iyi, geliştirilmeli, yetersiz) yeniden düzenlenmiştir. Rubriğin kapsam geçerliği için Lawshe tekniği (1975) kullanılmış olup bu tekniğe göre en az 5 en fazla 40 uzmanın görüşü gereklidir. Bu araştırmada ise 9 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Rubrik maddelerinin tekrar uzman görüşüne sunulmasının ardından her bir maddenin kapsam geçerlilik oranları (KGO) belirlenmiştir. YDBDR'nin maddelerine ilişkin kapsam geçerlik oranları ve indeksleri Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3.

Rubrik Maddelerinin Kapsam Geçerlik Oranları ve İndeksleri

Ana Ölçüt	Alt Ölçüt	KGO	KGİ
Yaratıcı Düşünme Becerileri	Kelime akıcılığı	.77	
	Çağrışım akıcılığı	.77	
	Fikir akıcılığı	.77	
	Anlatım yaratıcılığı	.77	.82
	Uyum esnekliği	.77	
	Kendiliğinden esneklik Yeniden	.77	
	tanımlama	1.00	
	Orijinallik	1.00	

Tablo 3'e göre kapsam geçerlilik oranı (KGO) kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, fikir akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, uyum esnekliği, kendiliğinden esneklik maddeleri için .77; yeniden tanımlama ve orijinallik maddeleri için ise 1.0 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucunda negatif ya da 0 olan madde olmadığı belirlendiği için rubriğe tüm maddeler dâhil edilmiştir. Bu maddelerin KGO ortalamaları üzerinden kapsam geçerlik indekslerinin (KGİ) elde edilmesi için Veneziano ve Hooper (1997) tarafından tabloya dönüştürülen kapsam geçerlik ölçütleri kullanılmıştır (Akt. Yurdagül, 2005). Veneziano ve Hooper'a (1997) göre; 9 uzman için kapsam geçerlik ölçütü (KGÖ)=.75'tir. Rubriğe ilişkin KGO üzerinden hesaplanan kapsam geçerlik indeksi (KGİ) ise .82 olarak belirlenmiştir. KGO'su .75'in üzerindeki tüm maddeler rubriğe alınmış ve rubriğe ilişkin hesaplanan kapsam geçerlik indeksi (KGİ=.82) kapsam geçerlik ölçütünden (KGÖ=.75) büyük olduğu için oluşturulan rubriğin kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (KGİ>KGÖ).

Ölçme aracının güvenilirliği dereceli puanlama anahtarı için puanlamanın bir puanlayıcıdan diğerine değişmemesi olarak tanımlanan tutarlılık açısından incelenmiştir (Turgut ve Baykul, 2010). YDBDR'nin puanlayıcılar arası güvenilirlik çalışması için lisans düzeyinde 50 öğretmen adayıyla yapılan yaratıcı yazma çalışması sonucunda elde edilen metinler YDBDR aracılığıyla iki uzman tarafından değerlendirilmiştir. Rubriklerde iki puanlayıcı arasındaki uyumun belirlenmesi için Kappa katsayısı kullanılmıştır (Şencan, 2005; Turgut ve Baykul, 2010). Çok dereceli değerlendirmelerde Kappa katsayısı her ölçütteki uyum oranını dikkate alınmasını sağlamaktadır (Şencan, 2005). Bu puanlar, normal dağılım özelliğine sahip sürekli veriler olup puanlamalar iki puanlayıcı tarafından yapılmıştır. Bu sebeplerle puanlayıcılar arası güvenilirlik için puanlayıcıların sayısının iki olduğu durumlarda kullanılan Kappa (weighted Kappa) uyum katsayısı kullanılmıştır (Kutlu vd., 2008). YDBDR'nin deneme uygulaması

sürecinde iki puanlayıcı tarafından yapılan bu değerlendirmeler arasındaki uyumu incelemek için yapılan analizde Kappa (weighted Kappa) katsayısına ilişkin sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4.

YDBR Ölçütlerine Göre Puanlayıcılar Arası Uyuma İlişkin Ağırlıklandırılmış Kappa Sonuçları

Ana Ölçüt	Alt Ölçüt	Ağırlıklandırılmış Kappa Değeri	p	Metin sayısı
Yaratıcı Düşünme Becerileri	Kelime akıcılığı	.859**	.00	50
	Çağrışım akıcılığı	.845**	.00	50
	Fikir akıcılığı	.895**	.00	50
	Anlatım yaratıcılığı	.839**	.00	50
	Uyum esnekliği	.920**	.00	50
	Yeniden tanımlama	.756**	.00	50
	Kendiliğinden esneklik	.772**	.00	50
	Orijinallik	.649**	.00	50

** .01

Tablo 4'te rubriğin tüm maddelerine ilişkin p değerinin .00 manidarlık düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda boyutlara ilişkin Kappa katsayısı; kelime akıcılığında .859, çağrışım akıcılığında .845, fikir akıcılığında .895, anlatım yaratıcılığında .839, uyum esnekliğinde .920, yeniden tanımlamada .756, kendiliğinden esneklikte .772, orijinallikte .649 olarak hesaplanmıştır.

Kappa katsayısı 80-1.00 arası çok iyi uyuma, 60-.80 arası iyi uyuma, .40-.60 arası orta derecede uyuma, .20-40 arası kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (Şencan, 2005). YDBDR'den elde edilen bu sonuçlara göre kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, fikir akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, uyum esnekliği boyutlarında çok iyi uyuma; orijinallik, yeniden tanımlama ve kendiliğinden esneklik boyutlarında ise iyi uyuma olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda YDBDR'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Bu ölçme aracı; "kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, fikir akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, uyum esnekliği, kendiliğinden esneklik, yeniden tanımlama ve orijinallik" toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler "çok iyi (4)", "iyi (3)", "geliştirilmeli (2)" ve "yetersiz (1)" olarak puanlanmıştır. Bu puanlamaya göre rubrikten en fazla 32, en az 8 puan alınabilmektedir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Katılımcıların yaratıcı yazma çalışmalarında SCAMPER tekniğinin kullanımına ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun hazırlanması için öncelikle alan yazın taraması yapılmış ve sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. On sorudan oluşan formun ilk şekli, iki farklı alan uzmanının görüşüne sunulmuş, dönütlere bağlı olarak gerekli dilsel düzenlemeler yapılarak iki soru formdan çıkarılmıştır. Ardından form Türkçe öğretmenliğinde öğrenim gören dört öğretmen adayına uygulanmıştır. Bu pilot çalışma sonrasında formda anlaşılmayan ya da uygulamada oluşacak herhangi bir aksaklık olmadığı tespit edilmiş olup formun son şeklindeki sorular şunlardır:

1. SCAMPER tekniğini uygularken en çok hangi basamaklarda zorlandınız? Niçin?
2. SCAMPER tekniği hayal gücünüzün gelişimini hangi düzeyde etkilemektedir?
3. SCAMPER tekniği orijinal fikir oluşturmanızı hangi düzeyde etkilemektedir?
4. SCAMPER tekniği yaratıcı dil kullanım becerilerinizin gelişimini hangi düzeyde etkilemektedir?
5. SCAMPER tekniği yaratıcı yazma becerilerinizi geliştirdi mi?
6. SCAMPER tekniği yaratıcı yazma çalışmalarında kullanılabilecek uygun bir teknik midir?
7. SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında sağladığı katkılar nelerdir?
8. SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında oluşturduğu zorluklar nelerdir?
9. SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında daha etkin kullanımı için neler yapılmalıdır?

10. SCAMPER tekniği masal yazma becerilerinizi geliştirdi mi?
11. SCAMPER tekniği başka hangi metin türleriyle kullanılabilir?

Verilerin Toplanması

Araştırma öncesinde katılımcılara araştırma hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma nitel ve nicel verilerin toplanması süreci açısından iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Deneysel süreç yedi hafta, ön-test ve son-testlerin uygulanması iki hafta, Farkındalık Eğitimi bir hafta ve yarı yapılandırılmış görüşmeler bir hafta olmak üzere toplam on bir hafta sürmüştür. Masalların yazma sürecinde de yaratıcılığın ve hayal gücünün sınırsızca kullanımına olanak sunması sebebiyle bu araştırmada bu metin türünden yararlanılmıştır. SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisini açığa çıkarmak amacıyla deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında yazdıkları masallardan nicel veriler elde edilmiştir. Bu veriler Yaratıcı Düşünme Becerileri Değerlendirme Rubriği ve Yaratıcı Yazma Rubriği aracılığıyla analiz edilmiştir. Nitel veriler ise öğretmen adaylarıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin SCAMPER tekniğini tanımaları ve süreçte takip edecekleri adımları öğrenmeleri amacıyla araştırmacı tarafından Farkındalık Eğitimi verilmiştir. Bu eğitimin içeriği Şekil 1’de sunulmuştur.

Farkındalık Eğitimi İçeriği

- SCAMPER tekniğinin basamaklarının tanıtılması
- SCAMPER tekniğinin basamaklarına ilişkin örnek uygulamalar yapılması
- Masal türünün tanıtılması ve örnek masalların değerlendirilmesi
- SCAMPER tekniğine her basamağına ilişkin örnek çalışmaların gösterilmesi
- SCAMPER tekniğinin masallara uygulanmasına ilişkin örnek bir metin üzerinde çalışma yapılması
- Araştırma için oluşturulan sanal sınıfın tanıtımı
- Süreç içerisinde kullanılacak masallara karar verilmesi ve bu masalların kullanımına ilişkin uygulama takviminin belirlenmesi

Şekil 1. SCAMPER Tekniği Farkındalık Eğitimi İçeriği

Bir haftalık süreci kapsayan bu eğitim toplam sekiz saat sürmüştür. Oluşturulan sanal sınıf üzerinden uygulamalara ilişkin basamaklar tanıtılarak uygulama sürecinin haftalara göre dağılımı öğretmen adaylarıyla paylaşılmıştır. Deneysel süreçte kullanılacak bu masallara öğretmen adaylarıyla birlikte karar verilmiştir. Çalışmada kullanılan masallar, Eflatun Cem Güney’in “Evvel Zaman İçinde” adlı masal kitabından seçilmiştir. Her hafta SCAMPER tekniğine göre bir masaldan hareketle yeni bir masal oluşturulmuştur. Bu süreçte bu tekniğin basamaklarında yapılacak uygulamaların belirlenmesi için oluşturulan forma masallar üzerinde yapılacak değişiklikler kaydedilmiştir. Yedi haftalık uygulama sürecinde kullanılan masallar ve bunların haftalara göre dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Deneysel Süreçte Kullanılan Masallar

Haftalar	Masallar
Ön test	Sırmalı Pabuç
1. Hafta	İncili Yorgan
2. Hafta	Üç Turunçlar
3. Hafta	Sedef Bacı
4. Hafta	Gelincik Günü
5. Hafta	Hamur Bebek

6. Hafta	Perili El
7. Hafta	Üç Elma
Son test	Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız

Ön test ve son testlerin uygulanmasının ardından yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler ortalama 40 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde ardışık analiz tekniği kullanılmıştır (Creswell ve Clark, 2011). Araştırmanın nicel ve nitel verileri ardışık olarak analiz edilmiş olup araştırmanın nicel verileri, öğretmen adaylarının yazdıkları masallardan elde edilmiştir. Deneysel işlem öncesi ve sonrasında yazılan masallardan oluşan ham veriler; ön-test masal metinleri (ÖTM_1, ÖTM_2) ve son-test masal metinleri (STM_1, STM_2) şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu veriler, öncelikle YYR'nin alt boyutlarına (fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, yazı tarzı ve dil bilgisi) göre sonrasında da YDBDR'nin alt boyutlarına (kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, fikir akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, uyum esnekliği, yeniden tanımlama, kendiliğinden esneklik, orijinallik) puanlanmıştır. Bu değerlendirmenin ardından ön-test ve son-test masal metinlerinden rastgele seçilen 7 masal araştırmacıdan bağımsız olarak Türkçe eğitiminden bir alan uzmanı tarafından farklı zamanda analiz edilmiştir. Araştırmacı ve alan uzmanının bağımsız olarak yaptıkları puanlamaların tutarlılığı "görüş birliği" ya da "görüş ayrılığı" ile değerlendirilmiştir. Çelişkiye düşülen değerlendirmelerde ortak fikir birliğine varılarak düzenlemeler sunulmuştur. Puanlamaya ilişkin yapılan kodlamada veri analizinin güvenilirliği; $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Bu kodlama sonucunda iki kodlayıcı arasındaki uyum %92 olarak bulunmuştur. Bu oran kodlayıcılar arasında yüksek bir tutarlılık sağlandığını ve bu tutarlığın güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu işlemin ardından veriler SPSS'e aktarılmış, puanlar arasında karşılaştırma yapmak için bağımlı gruplar için t-testi analizi kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden edinilen nitel verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Bu analizde veriler betimsel bir yaklaşımla ve derin bir işleme tabi tutularak önceden belirlenen temalar altında sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu görüşmelerden edinilen veriler önceden belirlenen temalar ekseninde araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Ardından bu veriler Türkçe eğitiminden bir alan uzmanı tarafından da bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Araştırmacı ve alan uzmanının bağımsız olarak yaptıkları puanlamaların tutarlılığı "görüş birliği" ya da "görüş ayrılığı" olarak işaretlenip çelişkiye düşülen değerlendirmelerde ortak fikir birliğine varılmıştır. Puanlamaya ilişkin yapılan kodlamada veri analizinin güvenilirliği; $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Bu analiz sonucunda iki kodlayıcı arasındaki uyum %81 olarak bulunmuş ve bu oran kodlayıcılar arasında yüksek bir tutarlılık sağlandığını ve bu tutarlığın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Karar tarihi=19.07.2022

Belge sayı numarası= 2022/159

Bulgular

Bulgular SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisine ilişkin nicel bulgular ile SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde oluşturduğu etkilere dair görüşlerden oluşan nitel bulgular olmak üzere iki ayrı başlık altında sunulmuştur.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisine İlişkin Nicel Bulgular

Tablo 6.

SCAMPER Tekniğinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Yazma Becerileri Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Bağımlı Grup t-Testi Sonuçları

Yaratıcı Yazma Becerileri	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Fikirlerin Orijinallliği	Ön test	39	2.67	.73	38	-6.49	.00
	Son test	39	3.69	.83			
Düşüncelerin Akıcılığı	Ön test	39	2.67	.62	38	-8.85	.00
	Son test	39	3.54	.75			
Düşüncelerin Esnekliği	Ön test	39	2.72	.79	38	-4.84	.00
	Son test	39	3.41	.78			
Kelime Zenginliği	Ön test	39	3.03	.70	38	-5.17	.00
	Son test	39	3.59	.71			
Cümle Yapısı	Ön test	39	2.97	.70	38	-7.21	.00
	Son test	39	3.64	.66			
Organizasyon	Ön test	39	2.85	.70	38	-6.49	.00
	Son test	39	3.59	.71			
Yazı Tarzı	Ön test	39	2.85	.63	38	-9.21	.00
	Son test	39	3.67	.62			
Dilbilgisi	Ön test	39	2.77	.84	38	-4.93	.00
	Son test	39	3.41	.75			
Yaratıcı Yazma Becerileri Toplam	Ön test	39	22.51	4.91	38	-10.32	.00
	Son test	39	28.53	4.38			

Tablo 6'ya göre deney grubundaki öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerileri ölçeğinin toplamında ön test puan (\bar{X} =22.51) ile son test puan (\bar{X} =28.53) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-10.32, $p<.05$). Fikirlerin orijinallliği boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.67) ile son test puan (\bar{X} =3.69) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-6.49, $p<.05$). Düşüncelerin akıcılığı boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.67) ile son test puan (\bar{X} =3.54) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-8.85, $p<.05$). Düşüncelerin esnekliği boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.72) ile son test puan (\bar{X} =3.41) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-4.84, $p<.05$). Kelime zenginliği boyutunda ön test puan (\bar{X} =3.03) ile son test puan (\bar{X} =3.59) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-5.17, $p<.05$). Cümle yapısı boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.97) ile son test puan (\bar{X} =3.64) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-7.21, $p<.05$). Organizasyon boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.85) ile son test puan (\bar{X} =3.67) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-6.49, $p<.05$). Yazı tarzı boyutunda ön test puan (\bar{X} =2.85) ile son test puan (\bar{X} =3.67) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-5.17, $p<.05$). Dilbilgisi boyutunda ise ön test puan (\bar{X} =2.77) ile son test puan (\bar{X} =3.41) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}$ =-5.17, $p<.05$). Bu bulgulardan hareketle SCAMPER tekniğinin, öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerilerini tüm boyutlarıyla birlikte geliştiren bir teknik olduğu söylenebilir.

Tablo 7.

SCAMPER Tekniğinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerileri Ön-test ve Son-test Puanlarına İlişkin Bağımlı Grup t-Testi Sonuçları

Yaratıcı Düşünme Becerileri	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kelime akıcılığı	Ön test	39	2.76	.74	38	-5.32	.00
	Son test	39	3.53	.88			
Çağrışım akıcılığı	Ön test	39	2.66	.73	38	-4.58	.00
	Son test	39	3.30	.86			
Fikir akıcılığı	Ön test	39	2.64	.66	38	-8.85	.00
	Son test	39	3.51	.79			
Anlatım yaratıcılığı	Ön test	39	2.56	.78	38	-4.00	.00
	Son test	39	3.02	.77			
Uyum esnekliği	Ön test	39	2.35	.66	38	-3.61	.00
	Son test	39	2.79	.73			
Yeniden tanımlama	Ön test	39	2.28	.60	38	-4.55	.00
	Son test	39	2.71	.79			
Kendiliğinden esneklik	Ön test	39	2.28	.60	38	-3.35	.00
	Son test	39	2.64	.70			
Orijinallik	Ön test	39	2.64	.77	38	-6.49	.00
	Son test	39	3.66	.86			
Yaratıcı Düşünme Becerileri	Ön test	39	20.20	4.44	38	-3.72	.00
	Son test	39	22.41	4.48			

Tablo 7'ye göre deney grubundaki öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerileri ölçeğinin toplamında ön test puan ($\bar{X}=20.20$) ile son test puan ($\bar{X}=22.41$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-3.72$, $p<.05$). Kelime akıcılığı boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.76$) ile son test puan ($\bar{X}=3.53$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-5.32$, $p<.05$). Çağrışım akıcılığı boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.66$) ile son test puan ($\bar{X}=3.30$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-4.58$, $p<.05$). Fikir akıcılığı ön test puan ($\bar{X}=2.64$) ile son test puan ($\bar{X}=3.51$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-8.85$, $p<.05$). Anlatım yaratıcılığı boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.56$) ile son test puan ($\bar{X}=3.02$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-4.00$, $p<.05$). Uyum esnekliği boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.35$) ile son test puan ($\bar{X}=2.79$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-3.61$, $p<.05$). Yeniden tanımlama boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.28$) ile son test puan ($\bar{X}=2.71$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-4.55$, $p<.05$). Kendiliğinden esneklik boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.28$) ile son test puan ($\bar{X}=2.64$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-3.35$, $p<.05$). Orijinallik boyutunda ön test puan ($\bar{X}=2.64$) ile son test puan ($\bar{X}=3.66$) ortalamaları arasında son test puanları lehine manidar düzeyde farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(38)}=-6.49$, $p<.05$). Bu bulgulardan hareketle SCAMPER tekniğinin, öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini tüm boyutlarıyla birlikte geliştiren bir teknik olduğu söylenebilir.

Scamper Tekniğinin Yaratıcı Yazma Sürecinde Etkilerine İlişkin Nitel Bulgular

Tablo 8.

SCAMPER Tekniğinin Uygulanmasında Zorlanılan Basamaklara İlişkin Görüşler

SCAMPER Basamakları	f	%
Combine (Birleştirme)	20	51.0
Adapt (Uyarlama)	6	15.7
Put the other uses (Başka amaçla kullanma)	5	13.7
Eliminate (Yok etme)	3	7.8
Modify (Değiştirme)	3	7.8
Substitute (Yer değiştirme)	2	4.0
Reserve (Tersine çevirme)	-	-

Tablo 8'e göre öğretmen adaylarının yaratıcı yazma sürecinde SCAMPER tekniğinin kullanımında zorlandıkları aşamalara ilişkin görüşleri incelendiğinde; %51 oranıyla en çok birleştirme aşamasında zorlandıkları belirlenmiştir. Bunu %15.7 ile uyarlama, %13.7 ile başka amaçla kullanma, %7.8 ile değiştirme ve çıkarma basamakları takip etmektedir. Bu bulgulara göre SCAMPER tekniğinde en çok birleştirme olmakla birlikte birleştirme-uyarlama-başka amaçla kullanma basamaklarında sorun yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 9.

SCAMPER Tekniğinin Hayal Gücünün, Orijinal Fikir Oluşturma ve Yaratıcı Dil Becerilerinin Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşler

Düzeyler	Temalar					
	Hayal gücünün gelişimine etkisi		Orijinal fikir oluşturmaya etkisi		Yaratıcı dil becerilerinin gelişimine etkisi	
	f	%	f	%	f	%
Çok düşük (1)	-	-	-	-	-	-
Düşük (2)	-	-	-	-	-	-
Orta (3)	2	3.9	3	5.9	5	11.8
Yüksek (4)	26	66.7	22	54.9	18	45.1
Çok yüksek (5)	12	29.4	15	39.2	17	43.1

Tablo 9'a göre öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde hayal gücünün gelişimine etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; %66.7'si yüksek düzeyde, %29.4'ü çok yüksek, %3.9'u ise orta düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Bulgulara göre; bu tekniğin hayal gücünün gelişimine yüksek düzeyde etki ettiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının bu tekniğin yaratıcı yazma sürecinde orijinal fikir oluşturmalarına etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; %54.9'u yüksek düzeyde, %29.2'si çok yüksek, %5.9'u ise orta düzeyde geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bulgulara göre; bu tekniğin yaratıcı yazma sürecinde orijinal fikir oluşturmaya yüksek düzeyde etki ettiği söylenebilir.

Öğretmen adayları bu tekniğin yaratıcı dil kullanımına etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; %45.1'i yüksek düzeyde ve %43.1'i çok yüksek, %11.8'i ise orta düzeyde geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bulgulara göre; bu tekniğin yaratıcı dil kullanım becerilerinin gelişimine yüksek düzeyde etki ettiği söylenebilir.

Tablo 10.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşler

Tema	f	%	Görüş/Kod	
Yaratıcı yazma becerilerini geliştirme	Geliştirdi	39	100	<i>Daha planlı bir yazma süreci oldu. Metni farklı boyutlardan ele aldım, inceledim ve değiştirdim (K, 2).</i> <i>Yaratıcı yazmanın belli aşamalarında yazmam veya yapmam gerekenler hakkında bana yol gösteren bir araç olduğunu söyleyebilirim (E, 8).</i> <i>Sistemli planlı bir şekilde öğrenci kendini ne yaptığını daha net görüyor (K, 19).</i>
	Geliştirmede	-	-	

Tablo 10'a göre öğretmen adaylarının tümü SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir.

Tablo 11.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma Çalışmalarında Kullanımının Uygunluğuna İlişkin Görüşler

Tema	f	%	Görüş/Kod	
Yaratıcı Yazma Çalışmalarında Kullanımı	Uygun	39	100	<i>SCAMPER tekniğini faydalı buluyorum. Keşke eğitim hayatımızın daha önceki yıllarında bu tekniği öğrenseymişiz (K, 6).</i> <i>Türk eğitim sisteminde bu tarz teknikler kullanılırsa öğrencilerin yazma becerisinin ve hayal güçlerinin gelişeceğini düşünüyorum (E, 2).</i> <i>Etkili ve yararlı olduğunu düşündüğüm için kullanırım (E, 3).</i> <i>Çok yönlü ve etkili bir yöntem olduğu için kullanıma oldukça elverişli bir yöntemdir (K, 4).</i>
	Uygun değil	-	-	

Tablo 11'e göre öğretmen adaylarının tümü SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında kullanılacak uygun bir teknik olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 12.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma Sürecinde Sağladığı Katkılara İlişkin Görüşler

Temalar	f	%
Yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme	25	64.10
Çok boyutlu düşünme becerilerini geliştirme	25	64.10
Farklı bakış açısı kazama	24	61.53
Planlı yazma becerilerini geliştirme	19	48.71
Hayal gücünü geliştirme	15	38.46
Sezgileri geliştirme	4	10.25
Özgün metin üretimini sağlama	4	10.25
Eğlenerek yazmayı sağlama	4	10.25
Yazma motivasyonunu artırma	4	10.25
Anlama becerilerini geliştirme	3	7.39
Hızlı düşünme becerisini geliştirme	3	7.39
Araştırma yapma becerilerini geliştirme	2	5.12
Eleştirel düşünme becerilerini geliştirme	2	5.12

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi

Tablo 12’de SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde sağladığı katkılara ilişkin görüşler incelendiğinde; %64.10’u “yaratıcı düşünme ve çok boyutlu düşünme becerilerini geliştirme”, %61.53’ü “farklı bakış açısı kazanma”, %48.71’i “planlı yazma becerilerini geliştirme”, %38.46’sı “hayal gücünü geliştirme”, %10.25’i de “sezgileri geliştirme, özgün metin üretimine katkı sağlama, eğlenerek yazmayı sağlama, yazma motivasyonunu artırma” boyutlarında katkı sağladığı belirlenmiştir.

Tablo 13.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma Sürecinde Oluşturduğu Zorluklara İlişkin Görüşler

Temalar	f	%
Herhangi bir zorluğun bulunmaması	18	46.15
Basamakların metinle eşleştirilmesi	11	28.20
Uğraştırıcı ve zaman alıcı olması	9	23.07
Bir metne bağlı kalınması	5	12.82
Basamakların sınırlandırıcı etkisi	3	7.39
İlk kez karşılaşılmış olması	3	7.39

Tablo 13’e göre öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde oluşturduğu zorluklara ilişkin görüşleri incelendiğinde; %46.15’i “herhangi bir zorluğun bulunmaması” yönünde görüş belirtirken %28.20’si “basamakların metinle eşleştirilmesi” ve %23.07’ü “uğraştırıcı ve zaman alıcı olması” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 14.

SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma Çalışmalarında Daha Etkin Kullanımına İlişkin Görüşler

Temalar	f	%
Tekniğe ilişkin kılavuz hazırlanması	15	38.46
Mevcut şekli yeterli	13	33.33
Basamakların uygulamasında esneklik sağlanması	5	12.82
Örnek uygulamaların artırılması	3	7.39
Basamaklara ilişkin tekli çalışmalar yapılması	3	7.39
Başka yazma teknikleriyle birleştirilmesi	3	7.39
Grup çalışmaları yapılması	2	5.12
Ürünlerin ilk ve son şeklinin karşılaştırılması	1	2.56
Başka metin türleriyle çalışılması	1	2.56
Görsel destekli çalışmalar yapılması	1	2.56
Yaşamsal problemlerde kullanması	1	2.56

Tablo 14’e göre öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında daha etkin kullanımına dair önerilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; %38.46’sı “teknığe ilişkin kılavuz hazırlanması”, %33.33 “mevcut şekli yeterli”, %12.82’si “basamakların uygulamasında esneklik sağlanması” yönünde görüş belirtmişlerdir. Bununla birlikte örnek uygulamaların artırılması, basamakların ayrı ayrı çalışılması, başka yazma tekniklerine uygulanması gibi çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

Tablo 15.

SCAMPER Tekniğinin Masal Yazma Sürecine Becerilerinin Gelişimine Katkısına İlişkin Görüşler

Tema	f	%	
Masal yazma becerilerinin gelişimi	Geliştirdi	39	100
	Geliştirmede	-	-

Tablo 15'e göre öğretmen adaylarının tümü SCAMPER tekniğinin masal yazma becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Tablo 16.

SCAMPER Tekniği Kullanımına Uygun Metin Türleri Hakkındaki Görüşler

Metin türü	f	%
Öykü	37	94.87
Roman	10	25.64
Şiir	2	5.12
Bütün metin türleri	2	5.12
Tiyatro	2	5.12
Efsane	1	2.56
Destan	1	2.56
Film senaryosu	1	2.56
Anı	1	2.56

Tablo 16'ya göre öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma çalışmalarında %94.87'si öykü, %25.64'ü ise roman türünde kullanılması gerektiğini bunun yanı sıra destan, efsane, şiir ve tiyatro türlerinde de kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi ve bu tekniğin kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerini manidar düzeyde geliştirdiği belirlenmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular da bu sonuçları desteklemektedir.

SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma becerilerini manidar düzeyde geliştirdiğine ilişkin sonuç, tekniğinin özgün ürünler tasarlamaya katkısını ortaya koyan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Çilci, 2019; Karataş ve Tonga, 2016; Özaltay, 2020). Bu tekniğinin uygulandığı yaratıcı yazma etkinliklerinde katılımcıların özgün metinler oluşturmaları amaçlanmaktadır. Çilci'nin (2019) araştırmasında bu tekniğinin öğrencilerin yazılarındaki yaratıcılığı manidar düzeyde geliştirerek özgün metinler oluşturulmasına katkı sağladığı ortaya konulmuştur. Benzer şekilde Ceran vd. (2015) de tekniğinin öğrencilerin yazdıkları hikâyelerin büyük çoğunluğunu daha yaratıcı bir şekle dönüştürdüğünü tespit etmiştir. Majid ve diğerleri (2013) ise bu tekniğinin yaratıcı yazma becerilerinde önemli bir iyileşme gerçekleştirdiğini, asıl gelişimin ise akıcılık ve detaylandırma boyutlarında olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmalardan hareketle tekniğinin, yaratıcı yazma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini çeşitli boyutlar açısından geliştirerek orijinal metinler oluşturmaya katkı sağladığı söylenebilir. Bu araştırmada ise SCAMPER tekniğinin öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerilerini; fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon yazı tarzı, dilbilgisi boyutunu manidar düzeyde geliştirdiği belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle bu tekniğinin yaratıcı yazma becerilerini tüm boyutlarıyla geliştirdiği tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise SCAMPER tekniğinin öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini manidar düzeyde geliştirdiğidir. Öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalar da bu sonuçlarla örtüşmektedir (Alyazad, 2014; Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Karataş ve Tonga, 2016; Özyaprak, 2016). Ayrıca yapılan araştırmalar da bu tekniğinin yaratıcı düşünmeye sevk edici (Erdönmez, 2019) ve yaratıcı düşünme üretimine pratiklik kazandıran bir teknik olduğunu da göstermektedir (Baş ve Kaptan, 2021). Araştırma bulguları yaratıcı düşünme becerilerinin alt boyutları açısından değerlendirildiğinde SCAMPER tekniğinin öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerinin; kelime akıcılığı, çağrışım akıcılığı, anlatım yaratıcılığı, fikir akıcılığı, uyum esnekliği, yeniden tanımlama, kendiliğinden esneklik, orijinallik boyutunu manidar düzeyde geliştirdiği tespit edilmiştir. Buser vd. (2011) ise SCAMPER'in en çok akıcılık ve esneklik boyutunu geliştirdiğini belirlemiştir. Öğretmen

adaylarının yaratıcılıklarını inceleyen araştırmalarda da yaratıcılık düzeylerinin en yüksek akıcılık boyutunda olduğu belirlenmiştir (Çetingöz, 2002, İşleyen ve Küçük, 2013). Akıcılık, yaratıcı düşünme sürecinde çok sayıda fikir üretimini karşılamaktadır. Bu araştırmada düşünme boyutundaki karşılığı olan kelime akıcılığı, yaratıcı yazılarda kelime kullanımına odaklanan boyut olup yaratıcı düşünme sürecinde kişinin gereksinimine ilişkin çok sayıda kelime yaratabilmesidir. Bu çerçeveden bakıldığında SCAMPER tekniğinin, yaratıcı yazma sürecinde kelime bilgisinin gelişimine de katkı sağladığı söylenebilir. Tekniğin, düşünce akıcılığı yanında sıra dışı çözümler oluşturmaya (Seyhan ve Bay, 2015), çok yönlü düşünmeye ve özgünlüğe katkı sağladığı da ulaşılan sonuçlar arasındadır (Özaltay, 2020). Bu teknik bireyin zihninde oluşan kalıpların dışına çıkarak düşünme yeteneğini geliştirici etkisiyle (Çelikler ve Harman, 2015) yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerinin odağında olan orijinallik boyutunu da geliştirmektedir. Baş ve Kaptan'a (2021) göre öğretmen adayları bu tekniği sıra dışı ve problem çözücü bir teknik olarak tanımlamaktadır. Düşünme becerilerini çok yönlü olarak geliştiren bu teknik (Toksöz, 2018) bireylerin farklı bakış açısı kazanmalarını da sağlamaktadır (Baş ve Kaptan, 2021; Kocatepe, 2017; Okka ve Kırmızıoğlu, 2018; Michalko, 2006; Yağcı, 2012; Yıldız, 2011). Farklı bakış açısı kazanma, yaratıcı düşünmenin uyum esnekliği ve kendiliğinden esneklik diye adlandırılan olay ya da problemlere farklı ve değişik açılardan bakarak uygun çözümler sunmayla örtüşmektedir. Bu iki boyutta olumsuz sonuçlara odaklanmak yerine olumlu sonuçlardan yola çıkarak doğru çözümün bulunması hedeflendiği için (Lau, 2011) düşünme sürecinde bireyin bakış açısının değişimini sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda bu tekniğin yaratıcı düşünme becerilerinin farklı boyutlarını geliştirdiğine ilişkin sonuçlara rağmen bu araştırmada yaratıcı düşünme becerilerini tüm boyutlarıyla geliştirdiği tespit edilmiştir. Yaratıcı düşünme becerilerini geliştirerek yaratıcılığa kapı açan SCAMPER'in yaratıcılığı geliştirici etkisi çeşitli araştırmalarla da ortaya konulmuştur (Altıparmak, 2019; Çilci, 2019; Eberle, 1996; Glenn, 1997; İslim, 2011; Jelena vd., 2014; Karataş ve Tonga, 2016; Kaytez, 2015; Michalko, 2006; Poon vd., 2014; Toksöz, 2018; Yıldız ve İsrail, 2002). Ancak Özaltay'ın (2020) araştırmasında öğretmen adaylarının yaratıcılıklarının gelişiminde manidar bir etki oluşturmadığı tespit edilmiş, bu sonuç da yaratıcılığın uzun bir süreç gerektiren zor bir beceri olduğuna ilişkin kabulle ilişkilendirilmiştir. Bu istisnai çalışma dışında araştırmaların büyük çoğunluğu bu tekniğin yaratıcı düşünme becerilerini çeşitli açılardan geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın nitel bulgularına ilişkin sonuçlar, nicel bulgulardan elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Araştırmadan edinilen nitel bulgulara göre; SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde hayal güçlerinin ve yaratıcı dil becerilerinin gelişimine, orijinal fikir oluşturmalarına yüksek düzeyde etki ettiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, araştırmanın nicel boyutundaki yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerinin tüm boyutlarıyla manidar düzeyde geliştiğine ilişkin sonuçlarla örtüşmektedir. Ayrıca bu araştırmada öğretmen adayları SCAMPER'in yaratıcı yazma sürecinde; farklı bakış açısı kazanmalarına katkı sağladığını, yaratıcı düşünme, çok boyutlu düşünme ve planlı yazma becerilerinin yanı sıra hayal güçlerini de geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca eğlenerek yazma ve yazma motivasyonunu artırma yaratıcı yazma sürecinde ön plana çıkan diğer katkılar arasında sayılabilir. Bu bulgulardan hareketle SCAMPER'in yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine paralel olarak yaratıcı yazma becerilerini birçok açıdan geliştirdiği söylenebilir. Yapılan araştırmalarda çok yönlü düşünme (Altıparmak, 2019), farklı bakış açısı kazanma, çok yönlü değerlendirme (Yiğitalp, 2014) açısından sağladığı katkılarla yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğine (Toksöz, 2018) ilişkin sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Karataş ve Tonga'nın (2016) araştırmasında ise öğretmen adaylarının en fazla yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiği bunun yanı sıra farklı bakış açısı kazanmalarına, yeni bir ürün geliştirmelerine olanak sunduğu için bu tekniği kullanmak istediklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Özaltay'ın (2020) öğretmen adaylarıyla yaptığı görüşmeler sonucunda ise yaratıcılık, farklı bakış açısı geliştirme, düşünme kapasitesini artırma, hayal gücünü geliştirme açısından katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalar bütün olarak değerlendirildiğinde tekniğin farklı bakış açısı kazandırma niteliğinin (Baş ve Kaptan, 2021; Kocatepe, 2017; Okka ve Kırmızıoğlu, 2018; Michalko, 2006; Yağcı, 2012; Yıldız, 2011) ön plana çıktığı görülmektedir. Çünkü bu teknik düşünceyi çeşitli sorularla birçok merhaleden geçirerek değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Teknikte kullanılan yönlendirici soru serileriyle yapılan zihinsel egzersizlerle düşüncelerin önündeki engeller kaldırılıp farklı düşünmeye katkı sağlanmakta ve yaratıcı düşünme becerileri geliştirilmektedir

(Scott vd., 2004; Yağcı, 2012; Yıldız, 2011). Örneğin tekniğin basamaklarından biri olan R: Reverse, Rearrange (Tersine çevirme ya da yeniden düzenleme) basamağı düşünceyi ters çevirme ya da düşünce kalıplarını yıkıp kendi zihninin çerçevelerini aşarak sınırsız düşünmeye kapı açmakta böylelikle yeni ve farklı bakış açıları edinilmesine teşvik etmektedir. Bu katkılarıyla düşünsel sınırların kalktığı düzey olan hayal gücünün gelişimine de zemin hazırladığı söylenebilir. Çünkü düşüncelerin özgürce ifade edilmesine fırsat verilmesi farklı düşünme becerilerinin yanında hayal güçlerini de geliştirmektedir (Altıparmak, 2019; Aytez, 2015; İslim, 2009; Michalko, 2006; Kocatepe, 2017; Özaltay, 2020; Tsai, 2019; Yağcı, 2012). Nitekim bu araştırmada da öğretmen adayları bu tekniğin yaratıcı yazma sürecinde hayal gücünün gelişimine yüksek düzeyde etki ettiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar alan yazındaki araştırmalarla örtüşmektedir (Altıparmak, 2019; Aytez, 2015; İslim, 2009; Michalko, 2006; Kocatepe, 2017; Tsai, 2019; Yağcı, 2012). Bunun aksine hayal gücünü geliştirmedeği ya da yüksek düzeyde gelişimine imkân sunmadığı (Tsai, 2019) ya da geliştirmedeği yönünde çalışmalar da mevcuttur (Ming Young, 2010). Bu durumun da tekniğin uygulandığı örneklem düzeyinden ve sürece ilişkin uygulamalardan kaynaklandığı söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecini eğlenceli bir şekle dönüştürerek yazma motivasyonunu artırdığıdır. Yapılan araştırmalarda öğretmen adayları, tekniği eğlendirici, geliştirici ve dikkat çekici olarak tanımlamış (Baş ve Kaptan, 2021) ve uygulama sürecinde kendilerini rahat ve mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir (Özaltay, 2020). Bu sonuç, tekniğin öğrenme sürecinde motivasyonu artırıcı etkisini ortaya koyan çalışmalarla örtüşmektedir (Altıparmak ve Eryılmaz-Muştu, 2021; Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Erdönmez, 2019; Özaltay, 2020; Toraman ve Altun, 2013). Bu artışın sebebi olarak da öğrencilerin kendilerini mutlu ve rahat hissetmelerine olanak sunan zevkli bir ortam oluşmasının derslerin zevkle işlenmesinin etkisi olarak değerlendirilmektedir (Erdönmez, 2019; Kocatepe, 2017; Özaltay, 2020). Çünkü öğrenme sürecinde motivasyonun yüksek tutulması yaratıcılığı geliştirmekte (Choi, 2004) bunun yanı sıra yaratıcı etkinliklerin kullanımı da öğrencileri meraklandırıp ve heyecanlandırmaktadır (Özkale vd., 2020). Bu sonuçlardan hareketle SCAMPER tekniğinin yaratıcı yazma sürecinde eğlenceli bir ortam oluşturarak yazma motivasyonunun da artışına katkı sağladığı söylenebilir.

Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmen adaylarının SCAMPER tekniğinin en çok birleştirme, uyarlama ve başka amaçla kullanma basamaklarında zorlandıkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra yaratıcı yazma sürecinde ise en çok basamakların metinle eşleştirilmesi aşamasında zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular SCAMPER tekniğiyle yapılacak uygulamalarda bağ kurma stratejisi gibi düşünceler arasında bağlantı kurma, düşünceleri birleştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının uyarlama ve başka amaçla kullanma basamaklarında da zorlanmaları düşüncenin transfer edilmesi sürecinde yaşanan sorunları ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Özaltay'ın (2020) araştırmasında da öğretmen adayları, tekniğin uygulama basamağında zorlanmışlardır. Bu araştırmada ayrıca Türkçe öğretmeni adayları tekniği uğraştırıcı ve zaman alıcı olarak değerlendirmekle birlikte tekniğin yaratıcı yazma becerilerini geliştirdiğini ve yaratıcı yazma etkinliklerinde kullanılabileceğini belirtmiştir. Araştırmalarda uygulama sürecinde sorun yaşanmadığına (Kocatepe, 2017; Tsai, 2019) ve tekniğin dezavantajları olmadığına (Karataş ve Tonga, 2016) ilişkin sonuçlara da ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adayları tekniği faydalı bulmakta (Baş ve Kaptan, 2021) ve kullanmak istemektedir (Karataş ve Tonga, 2016). Özaltay'ın (2020) araştırmasında ise tekniğin kolaylıkla uygulandığını belirten öğretmen adayları yanında tekniğin basamakları ve fikir bulma aşamasında zorlandıklarını belirtenler de olmuştur. Öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmalarda tekniğin zaman alıcı olduğunu (Altıparmak, 2019; Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Karataş ve Tonga, 2016) Özaltay'ın (2020), her konuya uygun olmadığını, kalabalık sınıflarda uygulamanın zor olduğunu (Karataş ve Tonga, 2016) ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur. Bu zorlukların ise bireysel ve güdülenme düzeyi farklılıklarından (Özaltay, 2020), teknik ilk kez karşılaşılmaması sebebiyle yaşanan deneyim eksikliğinden kaynaklandığı öne sürülmektedir (Baş, 2018; Baş ve Kaptan, 2021; Ceran vd., 2015). Bu deneyim eksikliğini gidermek için ise daha fazla uygulama fırsatı sunulmalıdır (Baş ve Kaptan, 2021). Bu zorlukların aşılması için ayrıca uygulama süresinin grup dinamiğine göre ayarlanması, gerçek nesnelere çalışılması, az kişilik gruplarla etkili olacağı önerilmektedir (Özaltay, 2020). Bu sonuçlar tekniğin uygulama sürecinin iyi planlanması, grup

özelliklerinin iyi tanınması ve buna göre bir tasarlama yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada da öğretmen adaylarının önerileri ise tekniğin yaratıcı yazma çalışmalarında daha etkin kullanımı için tekniğe ilişkin kılavuz hazırlanmasıdır. Ayrıca bu teknikle yürütülecek çalışmalarda farklı metin türlerinin kullanımının da süreci zenginleştireceği söylenebilir.

Uygulamalara Yönelik Öneriler

- Bu tekniğin uygulanmasında katılımcıların deneyim kazanmaları için öncelikle basamaklara ilişkin tek tek çalışmalar yapılması, metinlerle çalışmaya ise bu sürecin ardında geçilmesinin daha etkili olacağı söylenebilir.
- Yapılacak uygulamalarda katılımcıların düzeyine göre her basamağa dair önce somut nesnelere üzerinde çalışmalar yapılması ardından düşüncelerin dönüşümünü amaçlayan dil çalışmalarına geçilmesi gerektiği söylenebilir.
- Bu araştırmada katılımcıların tekniğin basamaklarını oluşturulan metinle birleştirme aşamasında yaşadıkları sorunlardan hareketle yazma çalışmalarında öncelikle kelime, cümle, paragraf ve ardından metin çalışmalarına geçilmesi gerektiği söylenebilir.
- Yaratıcı yazma sürecinin daha eğlenceli bir şekilde dönüşmesine katkı sağlamak için bu tekniğin Türkçe öğretiminde sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde kullanımı önerilmektedir.
- Yapılacak uygulamalarda başta öykü, şiir, efsane, destan gibi yaratıcı düşünmenin etkin şekilde kullanılacağı türlerle de çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Tekniğin uygulaması sırasında basamaklara ilişkin somut örnekleri içeren kılavuz kitaplar hazırlanarak çalışmaların daha etkili bir şekilde yürütülmesine katkı sağlanabilir.
- Bu teknik, yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerine gelişimine katkısından hareketle eğitim fakültelerinin öğretim programlarına dahil edilebilir.
- Ortaöğretim düzeyinde kullanımın yaygınlaştırılması için Türkçe öğretmenlerine tekniğin temel dil becerileriyle uyumlu bir şekilde kullanımıyla ilgili hizmet içi eğitimler verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmanın sonuçları farklı öğretim kademeleri ve öğretmenler olmak üzere farklı örneklem gruplarının yanı sıra farklı araştırma yöntem ve desenleriyle de sınanabilir.
- Yapılacak araştırmalarda bu tekniğin üst düzey düşünme becerilerine etkisi incelenebilir.
- Bu araştırmada temel dil becerilerinden sadece yazma becerisine odaklanılmıştır. Dil becerileri ve düşünme becerileri arasındaki ilişkiden hareketle bir düşünme tekniği olan SCAMPER'in konuşma, dinleme, okuma becerilerine etkisi araştırılabilir.
- Araştırmada öğretmen adaylarının birleştirme, uyarlama, başka amaçla kullanma basamaklarında yaşadıkları sorunlardan hareketle yapılacak nitel araştırmalarla bu boyutlardaki sorunların sebepleri detaylıca incelenebilir.
- Bu tekniğin yaratıcı yazma becerilerine sağladığı katkılardan hareketle farklı yaratıcı düşünme tekniklerinin de yaratıcı yazma becerilerine etkisi incelenebilir.

Kaynaklar

- Akkaya, N. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 311-319.
- Aksoy, G. (2005). *Fen eğitiminde yaratıcı düşünme temelli bilimsel yöntem sürecinin öğrenme ürünlerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Altıparmak, T. (2019). *Ortaokul 8. sınıf basit makineler ünitesinde SCAMPER tekniği uygulamalarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Aksaray.
- Altıparmak, T. ve Eryılmaz-Muştu, Ö. (2021). The effects of SCAMPER technique activities in the 8th grade simple machines unit on students' academic achievement, motivation and attitude towards science lessons. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 155-170.

- Alyazad, M. N. (2014). The development of creative thinking in preschool teachers: The effects of SCAMPER program. *International Journal of Psycho-Educational Sciences*, 6(3), 81-87.
- Andrade, H. G. (1997). Understanding rubrics. *Educational Leadership*, 54(4), 14-17.
- Animasahun, R. A. (2014). Effects of scamper creativity training in the prevention of social problems among selected inmates in nigeria prisons. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 5(3), 301-305.
- Argun, Y. (2004). *Okulöncesi eğitimde yaratıcılık ve eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avcu, Y. E. (2014). *Yaratıcı düşünme etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine ve akademik başarılarına etkisi "coğrafya dersi örneği"* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Baş, Ş. (2018). *Sanatsal yaratım sürecinde SCAMPER tekniğinin kullanılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Baş, Ş. ve Kaptan, A. Y. (2021). Sanatsal yaratım sürecinde SCAMPER tekniğinin kullanılması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1126-1149.
- Bilgili, G. Y. ve Kana, F. (2018). Yaratıcı yazma etkinliklerinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisine etkisi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 544-561.
- Buser, J. K., Buser, T. J., Gladding, S. T. ve Wilkerson, J. (2011). The creative counselor: Using the SCAMPER model in counselor training. *Journal of Creativity in Mental Health*, 6(4), 256-273.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler: Öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ceran, O., Karaca, C., Eren, S. ve Karataş, S. (2015). SCAMPER tekniğinin öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma becerilerine etkisi: bir hikâyeyi yeniden yazma örneği. *International Journal of Language Academy*, 3(4), 386-400.
- Cheung, W. M., Tse, S. K. ve Tsang, H. W. (2003). Teaching creative writing skills to primary school children in Hong Kong: discordance between the view and practices of language teachers. *Journal of Creative Behavior*, 37(2), 77-98.
- Choi, J. N. (2004). Individual and contextual predictors of creative performance: The mediating role of psychological processes. *Creativity Research Journal*, 16, 187-199.
- Covey, Stephen, R. (2006). *Etkili insanların yedi alışkanlığı*. (O. Nayır, F. Nayır ve D. Tekin, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma desenleri*. S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Yayın Dağıtım.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. M. Sözbilir. (Çev. Ed.). Ankara: Pegem A Yayın Dağıtım.
- Creswell, J. W. ve Clark, P. (2014). *Designing and conducting mixed method research*. California: SAGE Publications.
- Creswell, J. W. ve Clark, P. (2011). *Karma yöntem araştırmaları*. Y. Dede ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çeliker, D. ve Harman, G. (2015). The effect of the SCAMPER technique in raising awareness regarding the collection and utilization of solid waste. *Journal of Education and Practice*, 6(10), 149-159.
- Çenberci, S. (2018). The investigation of the creative thinking tendency of prospective mathematics teachers in terms of different variables. *Journal of Education and Training Studies*, 6(9), 78-85.
- Çetingöz, D. (2002). *Okulöncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çilci, N. (2019). *SCAMPER (yönlendirilmiş beyin fırtınası) tekniğinin 5. ve 6. sınıf öğrencilerin yaratıcı yazılarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Demirbaş, A. (2005). *Biyoloji öğretiminde yaratıcı yazma uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

- Demircioğlu, G. (2009). Ölçme sonuçlarında bulunması gereken nitelikler. S. Çepni ve S. Akyıldız, (Ed.), *Ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 29-60). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Diehl, J. C. ve Tassoul, M. (2018). *Creativity techniques*. [Online]: <http://www.d4s-sbs.org/MD.pdf> adresinden 21. 03.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Dolmaz, M. ve Kaya, E. (2018). 7. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ve dilsel becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 22-41.
- Durukan, E. ve Satılmış, S. (2021). 7. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 53-70.
- Eberle, B. (1996). *SCAMPER on: Games for imagination development. Creative games and activities for imagination development*. New York: Prufrock Press Inc.
- Erdönmez, İ. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin coğrafya eğitiminde SCAMPER tekniği ile STEAM uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, A. R. ve Adıgüzel, D. C. (2019). The opinions of primary school teachers on their creative thinking skills. *Eurasian Journal of Educational Research*, 80, 25-38.
- Çelik, E. A. (2015). *7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı düşünme etkinliklerinin kullanımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Diehl, J. C. ve Tassoul, M. (2018). *Creativity techniques*. Erişim adresi: <http://www.jcdiehl.nl/d4s-sbs/MD.pdf>.
- Fisher, R. (1995). *Teaching children to think*. United Kingdom: Stanley Thornes Publishers Ltd.
- Glenn, R. E. (1997). SCAMPER for student creativity. *Education Digest*, 62, 67-68.
- Guilford, J. P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, 5, 444-454.
- Guilford, J. P. (1967a). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, J. P. (1967b). Creativity: Yesterday, today and tomorrow. *The Journal of Creative Behavior*, 1(1), 3-14.
- Guilford, J. P. (1959). Traits of creativity. *Creativity and its Cultivation*, 10, 141-161.
- Guilford, J. P. (1983). Transformation abilities of functions. *The Journal of Creative Behavior*, 17(2), 75-83.
- Guilford, J. P. (1972). Thurstone's primary mental abilities and structure-of-intellect abilities. *Psychological Bulletin*, 77(2), 129-143.
- Hoang, T. (2007). Creativity: A motivational tool for interest and conceptual understanding in science education. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(4), 209-215.
- İslim, Ö. F. (2009). *Bilgi ve iletişim teknolojileri dersinin SCAMPER (yönlendirilmiş beyin fırtınası) tekniğine göre işlenmesinin öğrencilerin yaratıcı problem çözme becerilerine ve akademik başarılarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İslim, Ö. F. (2011). *SCAMPER (yönlendirilmiş beyin fırtınası tekniği)*. Uluslararası Bilgisayar Teknolojileri Sempozyumu'nda sunulan bildiri (22-24 Eylül 2012). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- İşleyen, T. ve Küçük, B. (2013). Öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 199-208.
- Jelena P., Apple C. Y., Toby M. Y. ve Tong S. L. (2014). The feasibility of enhancement of knowledge and self-confidence in creativity: A plot study of a three-hour SCAMPER workshop on secondary students. *Thinking Skills and Creativity*, 14, 32-40.
- Kapar Kuvanç, E. B. (2008). *Yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kaplan, A. ve Ercan, S. (2011). Yaratıcı düşünme tekniklerinden sinektik uygulamasına örnek bir araştırma: Çocuğun gözünde yaratıcılık. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 766-792.

- Karataş, S. ve Tonga, E. (2016). Scamper (yönlendirilmiş beyin fırtınası) tekniğinin kullanımına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 329-339.
- Kaytez, N. (2015). *SCAMPER eğitim programının beş yaşındaki çocukların yaratıcılığına olan etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kocatepe, O. (2017). *Ortaokul 6. sınıf fen bilimleri dersi bitki ve hayvanlarda üreme, büyüme ve gelişme konusunda SCAMPER tekniğinin akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ağrı.
- Koray, Y. (2004). Fen eğitiminde yaratıcı düşünmeye dayalı öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40(40), 580-599.
- Kutlu, Ö., Doğan, D. C. ve Karakaya, İ. (2008). *Öğrenci başarısının belirlenmesi, performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.
- Lee, E. A. ve Seo, H. A. (2006). Understanding of creativity by Korean elementary teachers in gifted education. *Creativity Research Journal*, 18(2), 237-242.
- Lin, Z. (1998). *Snake's pillow and other stories*. Hawaii: University of Hawaii Press.
- Majid, D. A., Tan, A. ve Soh, K. (2013). Enhancing children's creativity: An exploratory study on using the internet and SCAMPER as creative writing tools. *The Korean Journal of Thinking and Problem Solving*, 13(2), 67-81.
- Moreno, D. P. ve Yang, M. C. (2014). Creativity in transactional design problems: non-intuitive findings of an expert study using SCAMPER. *13th International Design Conference* (pp. 569-578). Online: designsoociety.org.
- Mert, E. L. (2014). Türkçe öğretmen adaylarının yaratıcı yazma örneklerinin çözümleyici puanlama yönergesi bağlamında değerlendirilmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 14, 1-15.
- Michalko, M. (2006). *Thinker toys. A handbook of creative- thinking techniques*. California: Ten Speed Press.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE Publications.
- Ming Yong, K. (2010). SCAMPER tekniğinin animasyon kullanan küçük çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkileri. *Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 12(2), 33-55.
- Okka, A. ve Kırmızıoğlu, A. (2018). *Eğitimde ekolojik okuryazarlık nasıl güçlenir, desteklenir? Ezberi bozmak- Kim değil, biz yaptık*. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nda sunulmuş bildiri (29.03.2018). Türkiye.
- Orhan, K. (2017). *Ortaokul 6. sınıf fen bilimleri dersi bitki ve hayvanlarda üreme, büyüme ve gelişme konusunda SCAMPER tekniğinin akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ağrı.
- Öncü, T. (2003). Torrance yaratıcı düşünme testleri-şekil testi aracılığıyla 12-14 yaşları arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43(1), 221-237.
- Özaltay, N. (2020). *Yönlendirilmiş beyin fırtınası (SCAMPER) tekniğinin fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcılıklarına ve materyal motivasyonlarına olan etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Özden, Y. (2014). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı düşünme öğrenme ortamının akademik başarı ve bilgilerin kalıcılığına etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705.
- Öztürk, E. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, Ş. A. ve Darıca, N. (2003). Çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi öğretmenliği, anaokulu öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında yer alan yaratıcılık ile ilgili derslere ilişkin görüşler. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(13), 10-21

- Özkale, U., Kılıç, F. ve Yelken, T. Y. (2020). İlkokul öğrencilerinin görüşlerine göre fen bilimleri dersinde yapılan etkinliklerin yaratıcı düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 139-168.
- Özözer, Y. (2008). *Ne parlak fikir*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özyaprak, M. (2016). The effectiveness of SCAMPER technique on creative thinking skills. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 4(1), 31-40.
- Polat, M. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile yaratıcılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Poon, J. C. Y, Au, A. C. Y., Tong, T. M. Y. ve Lau, S. (2014). The feasibility of enhancement of knowledge and self-confidence in creativity: A pilot study of a three-hour SCAMPER workshop on secondary students. *Thinking Skills and Creativity*, 14, 32-40.
- Rawlinson, J. G. (1995). *Yaratıcı düşünme ve beyin fırtınası (Creative thinking and brain storming)*. (O. Değirmen, Çev.). İstanbul: Rota Yayıncılık.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2017). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sak, U. (2020). *Yaratıcılık gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Vizitek Yayınları.
- Sayan, Y. (2010). *İlköğretim dördüncü sınıf fen ve teknoloji dersi için geliştirilen materyallerin yaratıcı düşünme becerisi, öz kavramı ve akademik başarı üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Scott, G., Leritz, L. E. ve Mumford, M. D. (2004). The effectiveness of creativity training: A quantitative review. *Creativity Research Journal*, 16(4), 361-388.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim; kuramdan uygulamaya*. Ankara: Spot Matbaacılık.
- Serrat, O. (2017). *The SCAMPER technique. Knowledge solutions: Tools, methods, and approaches to drive organizational performance*. Singapore: Springer Singapore.
- Seyhan, B. ve Bay, H. (2015). *A qualitative study that the effect of SCAMPER technique on concept learning is analyzed: Ege university example*. International Conference The Future of Education'da sunulan bildiri. Türkiye.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Sünbül, A. M. (2002). Yaratıcılık ve birey. A. M. Sünbül (Ed.), *Eğitime Yeni Bakışlar I* içinde (s. 163-180). Konya: Mikro Yayınevi.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Temizkan, M. ve Yalçinkaya, M. (2013). İlköğretim 6. 7. 8. sınıf Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı yazma etkinliklerini uygulama durumları. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 70-91.
- Tharwa, F. ve Farid, F. (2019). Using the SCAMPER model to develop translation skills for major students in the faculty of education. *AWEJ for Translation & Literary Studies*, 3(2), 91-113.
- Tican, C. (2019). Pre-service primary school and pre-schoolteachers' perception of individual entrepreneurship and opinions about their creative thinking tendency. *International Journal of Educational Methodology*, 5(4), 591-606.
- Toksöz, F. (2018). *Baştan yarat ki şaşırta bilesin*. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nda sunulan bildiri (29. 03. 2018). Türkiye.
- Toraman, A. ve Altun, S. (2013). Application of the six thinking hats and SCAMPER techniques on the 7th grade course unit "Human and environment": An exemplary case study. *Mevlâna International Journal of Education*, 3(4), 166-185.
- Torrance, E. P. (1968). *Education and the creative potential*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Torrance, E. P. (1972). Creative young women in today's world. *Exceptional Children*, 38, 597-603.
- Torrance, E. P. (1984). The role of creativity in identification of the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly*, 28(4), 153-156.
- Topoğlu, O. (2015). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: ADÜ örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 35, 371-383.

- Tsai, L. L. (2019). Using text-based worked example to enhance the creative thinking development *International Journal Of Creative Research And Studies*, 3(2), 1-12.
- Turgut, F. M. ve Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcılığa yolculuk*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Vural, C, T. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı düşünme: Yeni ilköğretim programı beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan etkinliklerin yaratıcılığı geliştirmesi açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Woodside, A. G. (2010). Brand-consumer storytelling theory and research: Introduction to a special issue. *Psychology & Marketing*, 27(6), 531-540.
- Wolk, S. (2001). The benefits of exploratory time. *Educational Leadership*, 59(2), 56-59.
- Wu, T. T. ve Wu, Y. T. (2020). Applying project-based learning and SCAMPER teaching strategies in engineering education to explore the influence of creativity on cognition, personal motivation, and personality traits. *Thinking Skills and Creativity*, 35, 1-10.
- Yağcı, E. (2012). Yönlendirilmiş beyin fırtınası tekniği: SCAMPER konusunda veli görüşleri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 485-494.
- Yalçın, A. (2018). *Son bilimsel gelişmeler ışığında Türkçenin öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Yaman, S. ve Yalçın, N. (2005). Fen bilgisi öğretiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının yaratıcı düşünme becerisine etkisi. *İlköğretim Online*, 4(1), 42-52.
- Yıldırım, B. (2006). *Öğretmenlerin yaratıcılığa bakış açısı ve anasınıfı çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin, öğretmenin yaratıcılık düzeyine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, G. (2018). *Yaratıcı yazma etkinliklerinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, V. (2011). *Farklı düşünme etkinlikleri (SCAMPER)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yıldız, V. ve İsrail, E. (2002). Yaratıcılığı geliştirmede bir yol: SCAMPER. *Yaşadıkça Eğitim*, 74(75), 53-55.
- Yiğitalp, N. (2014). *Yönlendirilmiş beyin fırtınası (SCAMPER) tekniğine dayalı eğitimin beş yaş çocuklarının problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurdagül, H. (2005). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Denizli.

Extended Abstract

Introduction

SCAMPER is a technique for cultivating innovative and lateral thinking skills, offering a creative approach to problem-solving and developing original products (Diehl & Tassoul, 2015). This technique is a directed brainstorming, which entails following specific steps in order to generate novel ideas, products, or solutions based on thoughts, problems, objects, fairy tales, stories, or poems (İslim, 2009).

The act of writing itself is a creative endeavour that necessitates the active application of creative thinking skills to produce imaginative and innovative work. Researches indicate that implementing the SCAMPER technique improves students' creative writing skills (Ceran et al., 2015; Çilci, 2019; Majid et al., 2013).

This study aimed to investigate the impact of the SCAMPER technique, known for its effectiveness in fostering creativity, on developing creative writing and creative thinking skills among Turkish teacher candidates during their pre-service training. The study aimed to identify the strengths and weaknesses of the method and enhance its effectiveness on facilitating the creative writing process.

Method

In this study, a mixed-method approach was employed, utilizing both quantitative and qualitative research designs. The quantitative part of the research used a quasi-experimental method without a pre-test-post-test control group. Meanwhile, the qualitative part utilized a case study design. The participants in the quantitative part of the study were 39 pre-service teachers from the Turkish Language Teaching Department of a university in northern part of Türkiye. These participants were selected using sequential mixed method sampling, employing convenience and purposive sampling methods. Among them, 27.5% were male and 72.5% were female.

The data collection tools included the "Creative Writing Rubric" developed by Öztürk (2007), the "Creative Thinking Skills Assessment Rubric" created by the researcher, and the semi-structured interview form. The qualitative data consisted of 78 fairy tale texts written by the pre-service Turkish teachers before and after the experimental process.

Data analysis was carried out consecutively for both quantitative and qualitative data. The pre-service Turkish teachers' written fairy tales served as the source of the quantitative data. The raw data from the pre-test and post-test were analyzed using the Creative Writing Rubric and the Creative Thinking Skills Assessment. In order to compare these scores, a t-test analysis for dependent groups was employed. The qualitative data obtained from the research through semi-structured interviews were analyzed using descriptive analysis.

Result and Discussion

The research findings revealed that utilizing the SCAMPER technique had a significant positive impact on enhancing both creative writing and creative thinking skills. These results aligned with previous studies in literature (Baş, 2018; Çilci, 2019; Karataş & Tonga, 2016; Özaltay, 2020). Additionally, it was observed that this technique led to transforming students' stories into a more creative form (Ceran et al., 2015; Majid et al., 2013). The research further concluded that applying the SCAMPER technique resulted in significant improvements across various dimensions of the creative writing skills of pre-service Turkish teachers. These sub-dimensions included the originality of ideas, fluency and flexibility of thoughts, vocabulary richness, sentence structure, organizational writing style, and grammar. Overall, the findings indicated that the SCAMPER technique created a significant difference in enhancing the participants' creative writing skills in all aspects.

The study found that implementing the SCAMPER technique significantly improved the creative thinking skills of pre-service Turkish teachers, which aligned with previous researches (Alyazad, 2014; Baş & Kaptan, 2021; Karataş & Tonga, 2016; Özyaprak, 2016). The findings also revealed enhancements in various sub-dimensions of creative thinking skills, including word fluency, connotation fluency, expression creativity, idea fluency, adaptation flexibility, redefinition, spontaneous flexibility, and originality. Similar findings were reported in literature regarding the technique's ability to generate extraordinary solutions (Seyhan & Bay, 2015), foster multidimensional thinking, and enhance originality (Özaltay, 2020). Overall, the study concluded that the SCAMPER technique improved creative thinking skills across all the dimensions.

Pre-service Turkish teachers in the qualitative part of the study expressed that the SCAMPER technique had a significant impact on various aspects of creative writing. It enhanced their imagination, generated original ideas, and improved their use of creative language. The technique fostered multidimensional thinking, providing different perspectives and enhancing evaluation skills. It also made the creative writing process enjoyable and increased motivation. The "combining" stage was identified as the most challenging, followed by "adapting" and "using for other purposes." These findings highlighted the importance of emphasizing activities involving combining thoughts when implementing the SCAMPER technique. Nonetheless, all pre-service teachers agreed that the technique effectively enhanced their creative writing skills and was suitable for creative writing activities.